

**VILNIAUS UNIVERSITETO
MEDICINOS FAKULTETO TARYBA**

**NUTARIMAS
DĖL INDIVIDUALIŲJŲ - BENDRŲJŲ UNIVERSITETINIŲ STUDIJŲ DALYKŲ APRAŠŲ
TVIRTINIMO**

2025 m. rugsėjo 30 d. Nr.

Vadovaudamasi Individualiųjų studijų ir studijų programos pasirenkamųjų dalykų (modulių) įgyvendinimo Vilniaus universitete tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus universiteto studijų prorektorius 2023 m. liepos 28 d. įsakymo Nr. R-293 redakcija, 9 punktu, bei atsižvelgdama į Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekaną 2025 m. rugsėjo 26 d. teikimą Nr. (1.4 E) 150000-DTK-53 „Dėl Individualiųjų – bendrųjų universitetinių studijų dalykų aprašų 2025/2026 m. m. pavasario semestru tvirtinimo“, Medicinos fakulteto taryba

n u t a r i a patvirtinti Individualiųjų – bendrųjų universitetinių studijų dalykų (modulių) aprašus.

PRIDEDAMA. Individualiųjų – bendrųjų universitetinių studijų dalykų (modulių) aprašai (6 aprašai).
Skirti visiems VU studentams:

1. Rytų medicina: praeitis ir dabartis (koordinuojantis dėstytojas doc. A. Žalnora)
2. Su sveikata susijusio elgesio psichologija (koordinuojanti dėstytoja doc. B. Miežienė)
3. Kvėpuoji – reiškia gyveni: kvėpavimo sistema nuo pagrindų iki subtilybių (koordinuojantis dėstytojas prof. E. Danila)

Turintys pasirinkimo apribojimų:

1. Operacinės slaugos pagrindai (koordinuojanti dėstytoja asist. I. Čergelytė - Podgrušienė)
2. Vaikų sveikatai palanki aplinka (koordinuojanti dėstytoja asist. R. Maceinaitė - Žandarė)
3. Sveiko senėjimo ir ilgaamžiškumo molekulinis pagrindas (koordinuojanti dėstytoja doc. V. Ginevičienė)

STUDIJŲ DALYKO / CIKLO / MODULIO APRAŠAS

Dalyko / ciklo / modulio pavadinimas	Kodas
Kvėpuoji – reiškia gyveni: kvėpavimo sistema nuo pagrindų iki subtilybių	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. E. Danila. Kiti: doc. A. Chomičienė, asist. dr. K. Linauskienė, prof. L. Malinauskienė, doc. V. Šileikienė, doc. R. Zablockis.	Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Klinikinės medicinos instituto Krūtinės ligų, imunologijos ir alergologijos klinika, Santariškių g. 2, A korpusas, 7 aukštas, Vilnius edvardas.danila@mf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko / Ciklo / Modulio tipas
Visos	Individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinis ir savarankiškas darbas	Pavasario semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Nėra

Dalyko / Ciklo / Modulio apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kreditai	135 val.	67 val.	68 val.

Dalyko / Ciklo / Modulio tikslas		
Ciklo tikslas – ciklo dalyviams pateikti atsakymus į dažniausius ir svarbiausius visuomenėje kylančius klausimus apie kvėpavimą, kvėpavimo organų (plaučių ir bronchų) bei imunines ir alergines ligas. Pateikti pamatinę bei praktiškai naudingą informaciją apie kvėpavimo organų funkcionavimą bei sveikatą. Suteikti žinių apie žmogaus imuninę sistemą, organizmo imuninį atsaką bei alergines reakcijas įvairiose situacijose. Ciklo metu studentai bus supažindinti su kvėpavimo sistemos funkcionavimo pagrindais (taikomosios anatomijos, kvėpavimo fiziologijos ir patologinės fiziologijos trumpa apžvalga). Bus pateikti kvėpavimo sistemos apsauginių mechanizmų (nespecifinių ir imuninių) veikimo principai. Susidarys supratimas apie kvėpavimo takų mikrobiomą, jo poveikį sveikatai ir ligoms. Susipažins su įvairių išorinių (aplinkos bei profesinių) veiksnių poveikiu kvėpavimo sistemai. Bus apžvelgtos įvairios plaučių bei alerginės ligos ir būklės. Pateikta informacija apie jų diagnostikos, gydymo bei prevencijos metodus ir priemones.		
Dalyko / Ciklo / Modulio studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Įgis žinių apie kvėpavimo sistemos funkcionavimą, imuninį atsaką (organizmo gynybinius mechanizmus). Sužinos alerginių reakcijų ypatumus. Gebės kritiškai vertinti visuomenėje ir popularioje žiniasklaidoje pateikiamą informaciją šiomis temomis.	Paskaitos. Seminarai. Savarankiškas darbas.	Teorinių žinių vertinimas (aktyvus dalyvavimas seminaruose, apklausa raštu ir (ar) žodžiu). Egzaminas raštu (3 atviri klausimai) paskutinę ciklo dieną. Įvertinimas – pažymys pagal dešimtbalę sistemą.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
Apie plaučių struktūrą – paprastai ir aiškiai.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kodėl žmogus kvėpuoja – kvėpavimo fiziologijos perlai.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kaip įvertinti plaučių sveikatą: plaučių vaizdiniai tyrimai. Ar reikia nerimauti dėl spinduliuotės?	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Alergija, infekcija, imuninis atsakas – teorija ir praktika.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Gal man alergija? Kaip žinoti?	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kodėl daugėja alergiškų žmonių?	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kaip apžiūrėti bronchus iš vidaus?	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Žmonijos nelaimės, lėmusios pulmonologijos pažangą.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Lemtingi kraujavimai iš plaučių. Jų pėdsakai žmonijos istorijoje.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kosulys – priešas ar draugas. Viskas ko Jūs nežinojote apie kosulį.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kaip treniruoti kvėpavimo raumenis?	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Adrenalinas – ar verta nešiotis kišenėje?	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Gyvenkime su atopiniu dermatitu: Odos gydymas geros savijautos kelyje.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Alergenų specifinė imunoterapija: kelias į nepriklausomybę nuo alergijų.	1						1	1	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška.
Kvėpavimo takų svetimkūniai. Kaip tai nutinka ir ką tai gali nulemti?			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Plaučių garsai: stetoskopo ir fonendoskopo istorija.			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Tabako rūkymas, elektroninės cigaretės.			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Deguonis – vaistas ir nuodas.			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Kas bendro tarp pulmonologijos ir muzikos?			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Nėštumas ir plaučių ligos.			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Trombai plaučiuose – ką daryti?			2				2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.

Kodėl vis dar sergama tuberkulioze?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Ar galime kontroliuoti kvėpavimą?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Skiepai nuo plaučių ligų: faktai ir prietariai.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Netikėta reakcija: vaistų alergijos paslaptys.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Alergija augalams. Ar saugu auginti gėles ir būti miške?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Ar bitės neša tik medų? Alergija vabzdžiams.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Saugus ir stilingas grožis be nepatogumų. Alergija kosmetikai ir papuošalams.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Ar per kvapus neprarandame sveikatos?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Alergija maistui ir maisto netoleravimas			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Kaip gyventi sergant alergine liga?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Alergijos iššūkiai nėštumo metu.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Saugus ir atsparus: supraskite savo imunitetą.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Imuniteto stiprinimas. Nuo reklamos iki realybės.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Harmonija su šuniuku: įveik alergiją ir mėgaukis draugyste.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Ar galiu būti alergiškas darbo įrankiams?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Plaučių mikrobiomas. „Gerosios“ ir „blogosios“ bakterijos.			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Dūstantis žmogus. Kas jam, kaip padėti?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Plaučių vėžys: nuo pakitusios ląstelės iki tolimųjų metastazių. Ar yra vilties?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Plaučių uždegimas. Kaip susergama? Kodėl vis dar nuo jo mirštama?			2			2	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Plaučių būklės poveikis visam žmogaus organizmui ir jo gyvenimui.			1			1	2	Mokslinės literatūros skaitymas, papildomos informacijos paieška, pasiruošimas diskusijoms.
Iš viso	14		53			67	68	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai					
----------------------	--------------	---------------------	----------------------	--	--	--	--	--

Darbas seminarų metu	40	Semestro eigoje	4 balai: aktyviai dalyvauja diskusijose, išsakydamas nuomonę, keldamas klausimus, formuluodamas problemas, teikdamas kritines pastabas ir pan., atsako į užduodamus klausimus; 3 balai: aktyviai dalyvauja diskusijose, keldamas klausimus, teikdamas kritines pastabas ir pan., atsako į užduodamus klausimus; 2 balai: aktyviai dalyvauja diskusijose, atsako į klausimus; 1 balas: atsako į užduodamus klausimus; 0 balų: nedalyvauja diskusijose arba praleido daugiau nei 1/3 seminarų
Egzaminas	60	Paskutinę ciklo dieną	Egzaminas raštu. Jį sudaro 3 atviri klausimai. Kiekvieno klausimo vertė – maksimali vertė 2 balai, minimali vertė – 0 balų. Vertinama taip: 2 balai: puikios žinios. 1 balas: pakankamos žinios. 0 balų: nepakankamos žinios.
Galutinis ciklo (modulio) vertinimas – pažymys pagal dešimtbalę sistemą. Jį sudaro darbo seminarų metu įvertinimo balo ir egzamino įvertinimo balo suma.			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra			
Kvėpavimo sistema, kvėpavimo organų ligos			
Danila E, Zablockis R, Gruslys V, Šileikienė V, Žurauskas E, Blažienė A ir kt.	2021	Klinikinė pulmonologija. Penktasis, papildytas leidimas.	Vilnius. Vaistų žinios.
Danila E, Zablockis R, Miliauskas S, Malakauskas K, Aleksonienė R. ir kt.	2025	Intersticinių plaučių ligų diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Trečiasis papildytas leidimas.	http://www.chest.lt/
Danila E, Zablockis R, Miliauskas S, Malakauskas K, Bagdonas A, Biekšienė K, Kiziela A, Miškinis K, Šileikienė V, Vaitkus M, Valavičius A, Zolubas M, Žemaitis M.	2024	Lėtinės obstrukcinės plaučių ligos diagnostika ir gydymas (Lietuvos pulmonologų sutarimas). Penktasis papildytas leidimas.	http://www.chest.lt/
Danila E, Cicėnas S, Laurinavičius A, Zablockis R ir kt.	2023	Plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo gairės. Trečiasis papildytas leidimas (Metodinės rekomendacijos).	http://www.chest.lt/
Malakauskas K, Miliauskas S, Danila E, Zablockis R, Baranauskaitė A, Butrimienė I, Kupčinskas J, Valantinas J.	2019	Latentinės tuberkuliozės infekcijos diagnostika ir gydymas prieš skiriant tumoro nekrozės faktoriaus alfa inhibitorius (Lietuvos pulmonologų, reumatologų ir gastroenterologų sutarimas).	http://www.chest.lt/
Malakauskas K, Danila E, Bagdonas A, Biekšienė K, Gradauskienė B, Hoppenot D, Kalinauskaitė-Žukauskė V, Kiziela A, Kvedarienė V, Leišytė P, Malinauskienė L, Miliauskas S, Miškinis K, Šileikienė V, Vaitkus M, Valavičius A, Zablockis R, Zolubas M, Žemaitis M.	2023	Lietuvos suaugusiųjų astmos diagnostikos ir gydymo rekomendacijos.	http://www.chest.lt/
Miliauskas S, Malakauskas K, Danila E, Zablockis R, Aleksonienė R, Bagdonas A, Kiverytė S, Šileikienė V, Vagulienė N, Vaitkus M, Vitkauskienė A, Zolubas M.	2025	Suaugusiųjų pneumonijos diagnostika ir gydymas. Lietuvos pulmonologų sutarimas.	http://www.chest.lt/
Vaitukaitienė G, Miliauskas S, Danila E, Zablockis R, Balsevičius T, Gavelienė E, Jurkevičienė G, Lesinskas E, Malakauskas K, Masaitienė R, Misevičienė V, Pajėdienė E, Razukevičius D, Šileikienė V, Ulozas V, Vaidelienė L.	2024	Lietuvos obstrukcinės miego apnėjos diagnostikos ir gydymo rekomendacijos 2024.	http://www.chest.lt/
Zablockis R, Danila E, Miliauskas S, Malakauskas K, Davidavičienė E, Vasiliauskaitė L, Musteikienė G, Miškinis K, Matulionytė R, Vitkauskienė A.	2023	Plaučių tuberkuliozės diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Antrasis papildytas leidimas (Lietuvos pulmonologų sutarimas).	http://www.chest.lt/
Imunitetas, alergija imuninės bei alerginės ligos			
Malinauskienė L, Chomičienė A, Černiauskas K, Kvedarienė V, Blažienė A, Dubakienė R, Linauskienė K, Griguola L.	2023	Alergologija ir klinikinė imunologija	VU leidykla

Malinauskienė L.	2014	Alerginės odos ligos	Vilnius. Vaistų žinios.
Papildoma literatūra			
Kvėpavimo sistema, kvėpavimo organų ligos			
Biekšienė K, Malakauskas K, Danila E, Zablockis R, Blažienė A, Miliuskas S, Sakalauskas R, Šileikienė V.	2017	Lietuvos suaugusiųjų sunkios astmos diagnostikos ir gydymo rekomendacijos.	http://www.chest.lt/
Broaddus VC, Ernst JD, King TE, Lazarus SC et al.	2022	Murray and Nadel's textbook of respiratory medicine, 7th ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20181002991
Landsberg JW.	2018	Clinical practice manual for pulmonary and critical care medicine	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C2015000209X
Weinberger SE, Cockrill BA, Mandel J.	2024	Principles of pulmonary medicine, 8th ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20210011354
Collard HR, Richeldi L.	2018	Interstitial lung disease.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20160007453
Kaminsky DA.	2011	The Netter collection of medical illustrations. Respiratory system, 2th ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C2009035864X
Cloutier M.	2019	Respiratory physiology, 2th ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20160042882
Imunitetas, alergija imuninės bei alerginės ligos			
Burks AW.	2020	Middleton's Allergy: principles and practice, 9th ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20161002419
O'Hehir RE, Holgate S, Sheikh A, Hershey GKK.	2022	Allergy essentials, 2nd ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20180056066
Rich RR.	2022	Clinical immunology, 6th ed.	https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20190005456
Dubakienė R.	2022	Idomioji alergologija	Vitae litera
Dubakienė R.	2021	Alergijos labirintais	Lietuvos mokslų akademija

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Operacinės slaugos pagrindai	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): asist. dr. Indrė Čergelytė-Podgrušienė Kitas / a (-i):	VU MF Sveikatos mokslų institutas M. K. Čiurlionio g. 21/27, Vilnius G. Vilko g. 29 A, Vilnius Akademijos g. 4, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji (bakaluro) pakopa	Individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario semestre	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: MF studentai ir turi būti išklause 1-2 semestrų privalomuosius dalykus.	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kr.	135	50	85

Dalyko (modulio) tikslas		
Tikslas – studentai įsisavins esmines žinias apie operacinės slaugą, pagrindinius slaugytojo darbo principus skirtingose operacinėse ir gebės įgytas žinias pritaikyti operacinės slaugoje.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Bendrosios kompetencijos. Žinios ir jų taikymas 1. Gebės planuoti slaugos procesą ir jį įgyvendinti. apie slaugos proceso 1.1. Gebės dalyvauti operacinės aplinkoje, mokės operacinės struktūrą. 1.2. Gebės įgytas žinias pritaikyti operacinėje ir dirbti komandoje. 1.3. Gebės pritaikyti žinias apie infekcijos kontrolę ir aseptiką. 1.4. Gebės išvardinti pagrindinės žinias apie anestezijos rūšis ir gebės jas pritaikyti slaugoje.	Paskaitos, seminarai. Darbai grupėse. Mokomosios ir mokslinės literatūros studijavimas. Praktinių įgūdžių lavinimas.	Egzaminas. Grupinio projekto vertinimas. Praktinių užduočių vertinimas.
Bendrosios kompetencijos Asmeniniai gebėjimai.	Paskaitos, seminarai. Darbai grupėse. Mokomosios ir mokslinės literatūros studijavimas. Praktinių įgūdžių lavinimas.	Egzaminas. Grupinio projekto vertinimas. Praktinių užduočių vertinimas

2. Gebės planuoti profesinę veiklą ir studijas, savarankiškai mokytis, tobulintis savo profesinės veiklos srityje		
Dalykinės kompetencijos. Gebėjimai rinkti, analizuoti ir interpretuoti mokslinius duomenis.	Paskaitos, seminarai. Darbai grupėse. Mokomosios ir mokslinės literatūros studijavimas. Praktinių įgūdžių lavinimas.	Egzaminas. Grupinio projekto vertinimas. Praktinių užduočių atlikimo vertinimas.
3. Dalyvavimas moksliniuose tyrimuose studentai gebės rinkti slaugos tyrimo duomenis, juos analizuoti ir interpretuoti		
Dalykinės kompetencijos. Specialieji gebėjimai.	Paskaitos, seminarai. Darbai grupėse. Mokomosios ir mokslinės literatūros studijavimas. Praktinių įgūdžių lavinimas.	Egzaminas. Grupinio projekto vertinimas. Praktinių užduočių vertinimas.
4. Gebės pildyti operacinėje reikalingus slaugos dokumentus ir ataskaitas. 4.1. Gebės atpažinti chirurginius instrumentus ir chirurginius siūlus. 4.2. Gebės valdyti stresines ir konfliktines situacijas operacinėje. 4.3. Gebės bendrauti ir bendradarbiauti su kitais komandos nariais operacinėje		

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Operacinės slaugos samprata. Etiniai ir teisiniai aspektai. Slaugos proceso planavimas ir įgyvendinimas operacinėje. Operacinės aplinkos organizacija ir struktūra. Slaugytojo darbas operacinėje. Darbo sauga.	4		4				8	15	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Praktinių užduočių atlikimas. Slaugos atvejų analizė
2. Pagrindiniai operacijų profiliai, specifika ir darbas jose.	2		4				6	5	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Slaugos atvejų analizė

3. Pagrindiniai aseptikos ir antiseptikos principai. Infekcijos ir jų kontrolė operacinėje. Medicinos prietaisai operacinėje ir jų higiena, chirurginiai instrumentai, jų paskirtis ir transportavimas. Chirurginių instrumentų, tvarsliavos ir kitų priemonių reikalavimai. Chirurgų ir operacinės slaugytojų rankų priežiūra ir paruošimas operacijai. Chirurginio chalato apvilkinimas, pirštinių užmovimas. Operacinio ploto paruošimo reikalavimai. Sterilaus chirurginio stalo paruošimas, paciento apklojimas.	4		6				10	15	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Slaugos atvejų analizė
4. Chirurginiai siūlai ir jų naudojimas (tirpstantys ir netirpstantys siūlai, siūlai skirti odai, poodžiui ir kitiems audiniams, siūlų storis, adatos chirurginės ir žarninės). Operacinėje naudojamos sterilios priemonės (siurbliai, tvarsčiai, drenai, įvairūs lopai ir kt.) jų paskirtis ir naudojimas.	2		4				6	15	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Praktinių užduočių atlikimas. Slaugos atvejų analizė
5. Anestezijos rūšys ir slauga anestezijos metu bei pacientų gyvybinių veiklų vertinimas.	2		4				6	8	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Slaugos atvejų analizė
6. Slaugos dokumentacijos pildymas operacinėje (chirurginės saugos lapas, panaudotų priemonių nurašymo lapo pildymas) Paciento identifikavimas. Nepageidaujami įvykiai ir jų profilaktika.	4		4				8	15	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Praktinių užduočių atlikimas. Slaugos atvejų analizė
7. Bendravimas ir tarpasmeniniai ryšiai. Faktoriai, veikiantys tarpasmeninius ryšius, santykius ir bendravimą. Bendravimo ypatumai operacinėje. Stresinių situacijų ir konfliktų valdymas. Profesinė etika ir deontologija.	2		4				6	12	Pagrindinės nurodytos literatūros pagal temas studijavimas. Mokslinės literatūros savarankiška paieška. Slaugos atvejų analizė
Iš viso	20		30				50	85	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Praktinių įgūdžių demonstravimas	30 proc.	Semestro metu	Praktinių įgūdžių demonstravimas padeda studentams vertinti kritiškai situaciją, praktiškai pritaikyti įgytas žinias ir įgūdžius. Praktinį įgūdžių demonstravimą sudaro praktinė užduotis, kuri susideda iš trijų dalių: pasiruošimas procedūrai, procedūros atlikimas, procedūros užbaigimas. Vertinama 10 balų sistema: 10 balų – puikios žinios ir praktiniai gebėjimai; 9 balai – labai geros žinios ir praktiniai gebėjimai; 8 balai – geros žinios ir praktiniai gebėjimai; 7 balai – vidutiniškos žinios ir gebėjimas; 6 balai – patenkinamos žinios ir praktiniai gebėjimai; 5 balai – silpnos žinios ir praktiniai gebėjimai;

			4-0 balų – netenkinami minimalūs reikalavimai.
Grupinio projekto vertinimas (pristatymas raštu ir žodžiu)	30 proc.	Semestro metu	Grupinis projektas. Pristatyti iš nepageidaujamų įvykių operacinėje situacijoje (analizė, situacija Lietuvoje ir užsienyje, statistika, galimi pasiūlymai, prevencijai) ir išanalizuoti ne mažiau nei 3 mokslinių straipsnių recenzuojamuose žurnaluose. Pranešimo metu vertinami bendravimo gebėjimai, gebėjimas vykdyti tyrimus ir teorinės žinios. Vertinama 10 balų sistema: 10 balų – puikios žinios ir gebėjimai; 9 balai – labai geros žinios ir gebėjimai; 8 balai – geros žinios ir gebėjimai; 7 balai – vidutiniškos žinios ir gebėjimas; 6 balai – patenkinamos žinios ir gebėjimai; 5 balai – silpnos žinios ir gebėjimai; 4-0 balų – netenkinami minimalūs reikalavimai.
Egzaminas (testas)	40 proc.	Semestro pabaigoje	Testą sudaro 30 uždarojo tipo klausimų. Vieno testo klausimas yra įvertinamas – 0,33 balu. Vertinama taip: 10 balų – testas atliktas puikiai, puikios žinios ir praktiniai gebėjimai (teisingai atsakyta 96 ir daugiau proc.); 9 balai – atliekant testą, padarė 1-2 nežymias klaidas, labai geros žinios ir praktiniai gebėjimai (teisingai atsakyta 86-95 proc.); 8 balai – atliekant testą, padarė 3-4 klaidas, geros žinios ir praktiniai gebėjimai (teisingai atsakyta 76-85 proc.); 7 balai – atliekant testą, padarė 5-6 klaidas, vidutiniškos žinios ir gebėjimas (teisingai atsakyta 66-75 proc.); 6 balai – atliekant testą, padarė 7-8 klaidas, patenkinamos žinios ir praktiniai gebėjimai (teisingai atsakyta 56- 65 proc.); 5 balai – atliekant testą padarė 9-10 klaidas, silpnos žinios ir praktiniai gebėjimai (teisingai atsakyta 50-55 proc.); 4-0 balų - netenkinami minimalūs reikalavimai.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Kalibatienė D., Gradauskas A., Šipylaitė J.	2018	Bendroji chirurginė slauga	ISBN, 978609459 354	Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla. P. 46-88
Pisčalkienė V.	2017	Chirurginė slauga: mokomoji knyga, 1-2 dalys.	ISBN, 978609454 2473	Kaunas, Vitae Litera. p. 54-96;11-168;172-210; 257-265;
Macas A., Gelmanas A., Marchertienė I.	2016	Anesteziologijos įvadas: ūminis skausmas ir jo malšinimas	ISBN, 978995515 4396	Kaunas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas. P.10-230
Criscitelli, T.	2021	Fast Facts for the Operating Room Nurse: An Orientation and Care Guide in a Nutshell	ISBN, 082615607 X	New York, Springer publishing company, p.100-200
Papildoma literatūra				
	2022	Slaugytojų patiriamas psichosocialinis stresas	Sveikatos mokslai/	https://doi.org/10.35988/sm-hs.2022.074

Didbalytė M, Mikaliūkštienė A, Istomina N.		ir jo poveikis sveikatai bei gyvenimo kokybei.	2 (32)	
Gelčytė V, Mažionienė A.	2023	Slaugytojų patiriamas stresas ir pasitenkinimas darbu. Slauga	Mokslas ir praktika/ 1(313)	https://doi.org/10.47458/ Slauga.2023.4.1

PASTABA: Į literatūros sąrašą rekomenduojama įtraukti atvirusius mokymosi išteklius

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Rytų medicina: praeitis ir dabartis	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Aistis Žalnora Kitas / a (-i): dr. Eglė Sakalauskaitė-Juodeikienė, lekt. Viktorija Šimkutė, doc. dr. Vytis Silius, dr. Justina Kozakaitė.	Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Sveikatos etikos, teisės ir istorijos centras, adresas: Čiurlionio g. 21, Vilnius Vilniaus universiteto Konfucijaus institutas, adresas: Čiurlionio g. 21, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Bakalauro, magistro	Individualių studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Paskaitos ir seminarai	II semestras (pavasario)	Lietuvių k.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra.	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kreditai	135 val.	40	95

Dalyko (modulio) tikslas		
Supažindinti studentus su Rytų civilizacijų sveikatos filosofija ir medicinos teorijos bei praktikos principais		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentas (-ė) gebės lyginti Rytų civilizacijų bei kultūrų tradicinės medicinos praktikas, suprasti ir įvardinti jų panašumus bei skirtumus, ieškoti sąsajų su šių laikų, įrodymais pagrįsta medicina, kritiškai vertinti alternatyvios ir įrodymais pagrįstos medicinos panašumus ir skirtumus bei paskirti	Paskaitos ir iškilusių klausimų aptarimas, diskusijos seminarų metu, darbas grupėse, pirminių šaltinių analizė, atsakymai į atviro tipo klausimus, praktiniai darbai (pirminių šaltinių nagrinėjimas, įrodymais pagrįstos medicinos ir Rytų medicinos praktikų palyginimas, klinikinių atvejų bei mokslinių straipsnių analizė).	Aktyvumo balų rinkimas seminarų metu, egzaminas.
Studentė (-as) gebės paruošti pranešimą pasirinkta tema, sklandžiai viešai kalbėti, diskutuoti su kolegomis, konstruktyviai išsakyti kritiką ir pagirti.	Pranešimų pristatymas ir aptarimas seminarų metu iš pasirinktų temų, aptariantis konkrečią Rytų medicinos praktiką (priešistorės, senovės Mesopotamijos, Egipto, Indijos,	Pranešimo pristatymo vertinimas.

	Kinijos, arabų), diskusija su bendramoksliais bei dėstytoju.	
Gebės analizuoti ir kritiškai vertinti informaciją, naudoti studentui (-ei) suteiktais mokslo istorijos tyrimų metodikos pagrindais, įgis tarpkultūrinio, tarpdisciplinio mąstymo įgūdžius	Paskaitos ir iškilusių klausimų aptarimas, diskusijos seminarų metu, darbas grupėse, pranešimų pristatymas ir aptarimas.	Aktyvumo balų rinkimas seminarų metu. Pranešimo pristatymo vertinimas, egzaminas.
Studentai žinos kurse dėstomų ne Vakarų mąstymo tradicijų vartojamus pagrindinius terminus, aprašančius žmogaus, kūno, sveikatos sampratas; gebės atpažinti ne Vakarų mąstymo tradicijose susiformavusius požiūrių į žmogų, kūną, sveikatą svarbiausius bruožus; gebės juos palyginti su dominuojančiomis šiuolaikinio mokslo sampratomis.	Pirminių istorinių šaltinių ir šiuolaikinės, Rytų kultūrų filosofijos, medicinos sistemų bei gydymo praktikų analizė, diskusijos, darbas grupėse, ekskursijos ir praktiniai užsiėmimai bei patirtys (jogos, qigong ir kitų) seminarų metu.	Aktyvumo balų rinkimas seminarų metu, egzaminas.
Gebės kryptingai pasirinkti tinkamą ir vertingą informaciją apie medicinos istoriją reprezentuojančius laisvalaikio skaitinius, filmus, organizuojamas mokslines konferencijas.	Darbas grupėse seminarų metu, ekskursijos į VU Medicinos fakulteto Medicinos istorijos muziejų, VU Medicinos fakulteto Anatomijos ir histologijos katedrą, istorinių romanų bei kitų šaltinių ištraukų analizė ir kritika.	Aktyvumo balų rinkimas seminarų metu.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminariai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Įvadas į medicinos istoriją: periodizacija, kritiniai lūžiai, medicinos istorijos reikšmė dabarčiai	2		2				4	8	Pasiruošti seminarams pagal tematiką, ekskursijos ir kitos seminaro metu numatomos veiklos. Privalomos literatūros skaitymas ir analizė.
2. Priešistorės medicina	2		2				4	9	Pasiruošti diskusijai pagal tematiką. Studento pranešimas. Praktinis darbas su bioarcheologine medžiaga. Privalomos literatūros skaitymas ir analizė.
3. Senovės Mesopotamijos medicina	2		2				4	9	Pasiruošti diskusijai ir pranešimui pagal tematiką. Pirminio

									Mesopotamijos istorinio šaltinio - Hamurabio kodekso - analizė. Diskusija: religijos vaidmuo medicinoje praeityje ir dabartyje. Privalomos literatūros skaitymas ir analizavimas.
4. Senovės Egipto medicina			4				4	9	Studento pranešimo pristatymas. Pasiruošti diskusijai pagal tematiką. Pirminių senovės Egipto medicinos šaltinių analizė. Grožinės literatūros ištraukų, reprezentuojančių senovės Egipto gydymo praktikas, analizė ir kritika. Privalomos literatūros skaitymas ir analizė, diskusija.
5. Rytų civilizacijų filosofija ir medicinos praktika I	2		2				4	10	Studento pranešimo pristatymas. Pasiruošti diskusijai pagal tematiką. Privalomos literatūros skaitymas ir nagrinėjimas.
6. Rytų civilizacijų filosofija ir medicinos praktika II			4				4	10	Pasiruošti seminarams pagal tematiką. Numatomos ekskursijos ir Rytų medicinos praktikos.
7. Tradicinė kinų medicina: nuo filosofijos iki farmacijos	2		2				4	10	Pasiruošti pranešimui ir diskusijai pagal tematiką. Pirminio tradicinės kinų medicinos šaltinio - Geltonojo Imperatoriaus vidinio kanono - analizė, privalomos literatūros skaitymas ir analizė. Diskusija, praktinės užduotys grupėse.
8. Senovės Indijos medicina	2		2				4	10	Pasiruošti seminarams pagal tematiką. Praktinis darbas grupėse: asmens došų nustatymas, sveiko gyvenimo pagrindų analizė ir pristatymas. Studento pranešimas. Privalomos literatūros skaitymas ir analizė.
9. Arabų (islamo) medicina	2		2				4	10	Pirminio arabų medicinos šaltinio analizė, praktinis darbas - recepto kūrimas,

									studento pranešimas. Privalomos literatūros skaitymas ir analizė.
10. Senovės Rytų medicina susitinka su Vakarų medicina	2		2				4	10	Pasiruošti seminarui pagal tematiką. Praktinis darbas grupėse, mokslinių straipsnių analizė. Baigiamoji diskusija.
Iš viso:	16		24				40	95	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Pranešimo pristatymas	40 %	Semestro metu	Studentas geba pristatyti pranešimą. Vertinama: 1-10 balais iš 10. Pranešimo vertinimo kriterijai: 1. Privalomos visos struktūrinės dalys (įvadas, dėstymas, išvados, diskusiniai klausimai, naudotos literatūros sąrašas (0-1 balai), 2. Pranešimo turinys atitinka pranešimo temą (0-5 balai), 3. Pranešimo trukmė atitinka numatytą laiką (0-2 balai), 4. Sklandus pranešimo pristatymas (0-2 balai). Pranešimo trukmė – 20 min., po pranešimo skiriama 10 min. diskusijai.
Aktyvumo balas	10 %	Semestro metu	Semestro eigoje, studentas, dalyvaudamas seminaruose, ekskursijose ir praktiniuose užsiėmimuose, renka aktyvumo plusus. Teisingai atsakant į klausimus, aktyviai diskutuojant viso seminario metu – gaunamas aktyvumo plusas. Vienas aktyvumo plusas surenkamas teisingai atsakius į 2 klausimus seminario metu. Teisingai atsakius į vieną klausimą gaunama 0.5 aktyvumo pluso. Neatsakius į klausimus aktyvumo plusas negaunamas. Studentas surinkęs iš viso 5+ aktyvumo plusus viso kurso metu gauna aktyvumo balą. Studentas nesurinkęs aktyvumo plusų negauna aktyvumo balo.
Egzaminas	50 %	Birželio mėn.	Egzaminas raštu sudarytas iš 5-ių atviro tipo klausimų iš paskaitų ir seminarų temų. Kiekvienas klausimas vertas 2 taškų. Teisingai atsakytas klausimas - 2 balai Dalinai teisingas- 1 balas Neatsakytas- 0 balų Egzamino trukmė – 60 min. Vertinama: 1-10 balais iš 10.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				

Porter R.	1998	„The Greatest Benefit to Mankind. A Medical History of Humanity From Antiquity to the Present“ (skyriai 2, 4 6, 7, 18)		London, W. W. Norton & Company https://www.amazon.com/Greatest-Benefit-Mankind-Medical-Humanity/dp/0393319806
Magner L.N.	2005	„A History of Medicine“ (skyriai 1, 2, 3)		Boca Raton, Taylor & Francis Group https://www.abebooks.com/9780824740740/History-Medicine-Second-Edition-Magner-0824740742/plp
Sakalauskaitė-Juodeikienė E.	2022	„Pamišimas ir epilepsija paūmėja šviečiant mėnesienai. Nervų ligos Vilniuje XIX a. pirmoje pusėje“		Vilnius, Lapas https://www.leidyklapas.lt/products/pamisas-ir-epilepsija-paumeja-svieciant-menesienai
Chauchan P.	2016	„Ajurveda: mokslas apie gyvenimą ir sveikatą“		Ajurvedos Akademija https://ajurvedosakademija.lt/leidybos/p-chauhan-ajurveda-mokslas-apie-gyvenima-ir-sveikata/
Brazier Y.	2018	„What was medicine like in prehistoric times?“		Prieiga internete: https://www.medicalnewstoday.com/articles/323556
Kuriyama S.	1999	„The Expressiveness of the Body and the Divergence of Greek and Chinese Medicine“		New York: Zone Books
Lee K.	2017	„The Philosophical Foundations of Classical Chinese Medicine Philosophy, Methodology, Science“		Lanham: Lexington Books
Zhang Y.	2007	„Transforming Emotions with Chinese Medicine An Ethnographic Account from Contemporary China“		New York: State University of New York Press
Abdel-Halim R.	2010	“Medicine in the Middle Ages: New Insights and a Call for Further Research”		Medicine in the Middle Ages: https://muslimheritage.com/med-middle-ages-further-research/
Bridgeland M.	2023	„Epidemics, Pandemics and Contagion”		Prieiga internete: https://muslimheritage.com/epidemics-pandemics-and-contagion/
Tenny S., Varacallo M.A.	2024	„Evidence-Based Medicine“		Prieiga internete: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK470182/

Papildoma literatūra				
Waltari M.	2021	"Sinuhė egiptietis"		Tyto alba https://www.knygos.lt/lt/knygos/sinuhe-egiptietis/
Gordon N.	2022	"Gydytojas. Avicenos mokinyš"		Alma littera https://www.knygos.lt/lt/knygos/gydytojas--avicenos-mokinyš-/
Teall E.K.	2014	„Medicine and Doctoring in Ancient Mesopotamia“	Grand Valley Journal of History 2014; 3(1):1-7.	https://scholarworks.gvsu.edu/gvjh/vol3/iss1/2/
Said G.Z.	2014	„Orthopaedics in the dawn of civilisation, practices in ancient Egypt“	Int Orthop 2014;38(4):905-9.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3971265/
Metwaly A.M., et al.	2021	„Traditional ancient Egyptian medicine: A review“:	Saudi J Biol Sci 2021;28(10):5823-5832.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8459052/
Xu S., Yu L., Luo X., Wang M., Chen G., Zhang Q., et al.	2020	„Manual acupuncture versus sham acupuncture and usual care for prophylaxis of episodic migraine without aura: multicentre, randomised clinical trial“	BMJ 2020;368:m697.	https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7249245/
Lakhtakia R.	2014	„A Trio of Exemplars of Medieval Islamic Medicine: Al-Razi, Avicenna and Ibn Al-Nafis“	SQU Medical Journal 2014;14(4):e455-e459.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4205055/pdf/squmj1404-e455-459
Nasser N., Tibi A., Savage-Smith E.	2009	“Ibn Sina’s <i>Canon of Medicine</i> : 11th century rules for assessing the effects of drugs”	J R Soc Med 2009; 102: 78–80.	https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2642865/pdf/78.pdf
Mekas T.	2016	“Senoji vaistininkystė”		<u>Vitae Litara</u>
Al-Ghazal S.K., Husain M.	2021	"Muslim Female Physicians and Healthcare Providers in Islamic History"		Prieiga internete: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.jbima.com/wp-content/uploads/2021/05/3.2_History_Muslim_Female_Physicians.pdf
Sakalauskaitė-Juodeikienė E.	2023	“Heroic” medicine in neurology: A historical perspective”	Eur J Neurol 2023; 00:1-8.	Prieiga internete: https://www.researchgate.net/publication/375794012_Heroic_medicine_in_neurology_A_historical_perspective

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Su sveikata susijusio elgesio psichologija	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Brigita Miežienė	VU MF Sveikatos mokslų institutas
Kitas / a (-i):	M. K. Čiurlionio g. 21/27, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji (bakalauro) pakopa	pasirenkamas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Mišri	Pavasaris	Lietuvių/Anglų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 ECTS	135	30	105

Dalyko (modulio) tikslas		
Dalyko tikslas – ugdyti studentų gebėjimą analizuoti ir paaiškinti su sveikata susijusį elgesį, remiantis elgesio keitimo ir elgesio ekonomikos teorijomis bei empiriniais tyrimais, stiprinant kritinį mąstymą, tarpdisciplininį požiūrį ir sprendimų priėmimo įgūdžius.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės, atsižvelgiant į asmens elgesio mechanizmą, elgesį sąlygojančius veiksnius, elgesio keitimo stadiją, parinkti tinkamą elgesio keitimo strategiją, formuluoti su sveikata susijusio elgesio keitimo tikslus.	Paskaitos Seminarai Diskusija Atvejo analizė Darbas su imitaciniais modeliais	Grupinio darbo - pranešimo pristatymo vertinimas Egzaminas
Gebės suprasti su sveikata susijusį elgesį lemiančius veiksnius įvairiuose lygmenyse (individualiame, tarpasmeniniame, organizaciniame, bendruomenių ir globaliame), šių veiksmų tarpusavio sąveiką ir diskutuoti	Paskaitos Seminarai Atvejo analizė Diskusija	Individualaus darbo - atvejo analizės gynimas Egzaminas

aktualiais elgesio keitimo klausimais tarpdisciplininėje aplinkoje.	Savarankiškas mokomosios ir mokslinės literatūros studijavimas Individualaus darbo - atvejo analizės - rengimas	
Gebės suprasti kaip atliekami su sveikata susijusio elgesio moksliniai tyrimai ir praktinis atvejo ištyrimas.	Praktiniai darbai Diskusija Seminarai	Diagnostinis testas Praktinės veiklos refleksija

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Fizinė, psichikos ir socialinė sveikata ir ją sąlygojantys veiksniai	1		1				2	7	Paskaitų medžiagos studijavimas. Informacijos paieška internete: oficialiuose sveikatos statistikos portaluose.
2. Su sveikata susijęs elgesys			2				2	7	Paskaitų medžiagos studijavimas. Informacijos paieška mokslinėse duomenų bazėse.
3. Tvarus elgesys (Darnaus vystymosi principai, klimato kaita, tvarumo psichologija, tvari mityba, tvarus fizinis aktyvumas)	1		1				2	7	Paskaitų turinio analizė. Savarankiškos mokslinės literatūros studijos (doi: 10.1016/S0140-6736(18)31788-4).
4. Individualaus lygmens elgesio keitimo teorijos (Planuoto elgesio, Pakopų modelis, Sveikatos lūkesčių modelis)	1		2				3	19	Paskaitų medžiagos studijavimas. Savarankiškas literatūros studijavimas (The Handbook of behavior Change). Pranešimo rengimas.
5. Tarpasmeninio lygmens elgesio keitimo teorijos (Socialinė-kognityvinė teorija, Apsisprendimo teorija)	1		3				4	17	Paskaitų turinio analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas (The Handbook of behavior Change). Pranešimo rengimas.
6. Bendruomeninio lygmens bei daugialypės elgesio keitimo teorijos (Ekologinis požiūris)	1		2				3	11	Paskaitų turinio analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas (The Handbook of behavior

									Change). Pranešimo rengimas.
7. Elgesio ekonomikos įvadas	1						1	5	Paskaitų medžiagos studijavimas. Savarankiškos literatūros studijos (knyga Mąstymas greitas ir lėtas).
8. Pagrindiniai elgesio ekonomikos principai sveikatos srityje (Racionalūs pasirinkimai, Spraga tarp ketinimų ir elgesio, Šališkumo efektas, Praradimų baimė, Pasirinkimų architektūra)	1		4				5	11	Paskaitų medžiagos studijavimas. Savarankiškos literatūros studijos (knyga Mąstymas greitas ir lėtas). Atvejo analizė, remiantis vaizdo medžiaga.
9. Perspektyvos teorija	1		1				2	5	Paskaitų medžiagos studijavimas. Savarankiškos literatūros studijos (knyga Mąstymas greitas ir lėtas). Informacijos paieška mokslinėse duomenų bazėse.
10. Intervencijų konstravimas. Įpročių kūrimas ir keitimas			6				6	16	Paskaitų turinio analizė. Informacijos paieška mokslinėse duomenų bazėse. Pranešimo rengimas.
Iš viso	8		22				30	105	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Individuali užduotis	20	Semestro metu	Atvejo analizės pristatymas. Pranešimo turinys. Atvejo analizė išsami ir išvados pagrįstos. Gebėjimas atpažinti elgesį sąlygojančius veiksnus, jų tarpusavio sąveiką sudaro 70 proc. pažymio už darbą. Pranešimo pristatymas. Gebėjimas remtis elgesį aiškinančiomis teorijomis, diskutuoti ir suprasti tyrimo ypatumus sudaro 30 proc. pažymio už darbą. 10 balų – 100 proc. atitikimas vertinimo kriterijams. 9-8 balai – pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai nepakankamai išpildyti. 7-6 balai - pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai išpildyti tik iš dalies. Arba pranešimas pateiktas ir pranešimo turinio kriterijai išpildyti, tačiau darbas nepristatytas viešai. 5-4 balai - pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai išpildyti vidutiniškai. Arba pranešimas pateiktas ir pranešimo turinio kriterijai išpildyti iš dalies, tačiau darbas nepristatytas viešai.

			3-1 balai – pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai išpildyti minimaliai. Arba pranešimas pateiktas ir pranešimo turinio kriterijai išpildyti vidutiniškai, tačiau darbas nepristatytas viešai. 0 balų - neatliktas darbas arba pranešimo turinys ir pranešimo pristatymas visiškai neatitinka vertinimo kriterijų. Atsiskaitoma seminarų metu, skiriant 10 min. kiekvieno darbo pristatymui ir klausimams-atsakymams.
Grupinė užduotis	30	Semestro metu	Pranešimo, pagal paskirtą temą, pristatymas žodžiu. Sudaromos grupės po tris studentus. Pagal dėstytojos pateiktą grupinio darbo planą ir vaidmenų paskirstymą, studentai savarankiškai atlieka jiems pavestas užduoties dalis ir išdiskutuoja kiekvieno rezultatus bendrai grupėje, priimdami bendrą sprendimą dėl galutinio užduoties pateikimo. Pranešimo turinys. Gebėjimas, atsižvelgiant į asmens elgesio mechanizmą, elgesį sąlygojančius veiksnius, elgesio keitimo stadiją, parinkti tinkamą elgesio keitimo strategiją, formuluoti su sveikata susijusio elgesio keitimo tikslus. Taip pat, susipažinimas su literatūra ir jos supratimas, pateikiamų idėjų pagrindimas ir apibendrinimas. Elgesio analizė išsami ir išvados pagrįstos. Pranešimo turinys sudaro 50 proc. pažymio. Pranešimo pristatymas. Pristatymo aiškumas, struktūra, logika, patrauklumas, gebėjimas kompetentingai atsakyti į su pristatoma tema susijusius klausimus sudaro 50 proc. pažymio. Įvertinimai individualizuojami pagal skirtingų paskatų – vertinimo metodą, kai kiekvieno studento įvertinimas susideda iš grupės ir jo individualaus įvertinimo balo, t. y. atsižvelgiama ir į individualų studento indėlį, kas bus aptarta su studentais prieš pateikiant užduotį. Kiekvieno studento įvertinimas susideda iš bendro darbo įvertinimo (balais), pakoreguoto pagal individualaus įsitraukimo įsivertinimą (procentais) bei kitų grupės narių kolegų įsitraukimo vertinimus (procentais). 10 balų – 100 proc. atitikimas vertinimo kriterijams. 9-8 balai – pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai nepakankamai išpildyti. 7-6 balai - pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai išpildyti tik iš dalies. Arba pranešimas pateiktas ir pranešimo turinio kriterijai išpildyti, tačiau darbas nepristatytas viešai. 5-4 balai - pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai išpildyti vidutiniškai. Arba

			pranešimas pateiktas ir pranešimo turinio kriterijai išpildyti iš dalies, tačiau darbas nepristatytas viešai. 3-1 balai – pranešimo turinio ir/ar pranešimo pristatymo kriterijai išpildyti minimaliai. Arba pranešimas pateiktas ir pranešimo turinio kriterijai išpildyti vidutiniškai, tačiau darbas nepristatytas viešai. 0 balų - neatliktas darbas arba pranešimo turinys ir pranešimo pristatymas visiškai neatitinka vertinimo kriterijų. Atsiskaitoma seminarų metu, skiriant 20 min. kiekvienos grupės pristatymui ir klausimams-atsakymams.
Egzaminas	50	Sesijos metu	20 uždarytų panašaus sunkumo klausimų. Kiekvieno svoris – 0,5 balo. Už kiekvieną neteisingą atsakymą sumažinama 0,5 balo. Galutinis balas apvalinamas pagal aritmetikos taisyklės: 10 balų – 0 arba vienas neteisingas atsakymas 9 balai – 2-3 neteisingi atsakymai 8 – 4-5 neteisingi atsakymai 7 – 6-7 neteisingi atsakymai 6 – 8-9 neteisingi atsakymai 5 – 10-11 neteisingų atsakymų 4 - 12-13 neteisingų atsakymų 3 - 14-15 neteisingų atsakymų 2 - 16-17 neteisingų atsakymų 1 - 18-19 neteisingų atsakymų 0 – 20 neteisingų atsakymų Vertinamas gebėjimas įvardinti elgesį sąlygojančius veiksnius ir teisingai priskirti juos atitinkamai grupei, elgesio keitimą aiškinančių teorijų išmanymas.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
In M. Hagger, L. Cameron, K. Hamilton, N. Hankonen, & T. Lintunen (Eds.)	2020	The Handbook of Behavior Change.		Cambridge Handbooks in Psychology, pp. I-II). Cambridge: Cambridge University Press.
Bulotaitė, Laimutė, & Vičaitė, Sigita.	2016	Su sveikata susijusį elgesį aiškinančios teorijos ir modeliai: kas skatina keisti elgesį	Visuomenės sveikata, 1, 9–19.	
Roberto, C. A., & Kawachi, I. (Eds.).	2015	Behavioral economics and public health		Oxford University Press.

Kahneman, D. Eugrimas	2011	Māstymas greitas ir lētas.		Vilnius: Eugrimas
Papildoma literatūra				
Baranowski, Buday, R., Thompson, D. I., & Baranowski, J.	2008	Playing for real: video games and stories for health-related behavior change.	American Journal of Preventive Medicine, 34(1), 74–82.	https://doi.org/10.1016/j.amepre.2007.09.027
Willett, W., Rockström, J., Loken, B., Springmann, M., Lang, T., Vermeulen, S., Garnett, T., Tilman, D., DeClerck, F., Wood, A., et al.	2019	Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems.	Lancet, 393(10170), pp. 447-492.	doi: 10.1016/S0140-6736(18)31788-4
Guasch-Ferré, M., & Willett, W. C.	2021	The Mediterranean diet and health: A comprehensive overview.	Journal of internal medicine, 290(3), 549-566.	https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/joim.13333
Dalile, B., Kim, C., Challinor, A., Geurts, L., Gibney, E. R., Galdos, M. V., ... & Thuret, S.	2022	The EAT–Lancet reference diet and cognitive function across the life course.	The Lancet Planetary Health, 6(9), e749-e759.	https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(22)00123-1/fulltext

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
SVEIKO SENĖJIMO IR ILGAAMŽIŠKUMO MOLEKULINIS PAGRINDAS	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Doc.dr Valentina Ginevičienė Kitas (-i): nėra	Vilniaus universitetas Medicinos fakultetas, Transliacinių sveikatos tyrimų institutas, Žaliųjų Ežerų g. 2

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Laisvai pasirenkamas dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
mišri (auditorinė/nuotolinė)	Pavasario semestrai	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: žmogaus anatomijos, fiziologijos, molekulinės biologijos ir genetikos pagrindų žinios	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): -

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	55	80

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Šių studijų tikslas yra ugdyti mokslu pagrįstą požiūrį į sveiką senėjimą ir fizinio pajėgumo molekulinį pagrindą. Šiuo dalyku bus siekiama ugdyti gebėjimą sisteminti ir kritiškai vertinti žmogaus organizmo fizinio išsivystymo, funkcinio pajėgumo ir sveiko senėjimo individualius ypatumus bei patologinius procesus; dirbti ir mokytis savarankiškai; tobulinti profesinę veiklą, diegti inovatyvias idėjas ir teorines žinias praktikoje. Baigęs dalyko studijas, studentas gebės suprasti žmogaus genomo valdymo mechanizmus, genų raišką ir reikšmę žmogaus fiziniui išsivystymui, funkciniam pajėgumui, aktyvumui ir sveikatai vyresniame amžiuje; supras individualų organizmo atsaką į fizinį krūvį ir adaptaciją prie neįprastų sąlygų; senėjimo ir ilgaamžiškumo teorijos principus bei tyrimų metodikas, orientuotas į visuose amžiaus tarpsniuose žmonių gyvenimo kokybės užtikrinimą.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentas žinos ir gebės apibūdinti sveiko senėjimo molekulinės biologijos principus, uždavinius ir pasiekimus; pagrindinius žmogaus genomo valdymo mechanizmus ir genų nulemtos fizinės sveikatos, funkcinio pajėgumo ir organizmo adaptacijos prie fizinių krūvių ir neįprastų sąlygų (patologinių) principus.	Paskaitos (demonstravimas, problemos pristatymas, plenarynė diskusija).	Egzaminas (testas raštu su atviro ir uždaro tipo klausimais);
Gebės nagrinėti visuminę sveiko senėjimo molekulinės biologijos ir genetikos sampratą bei suprasti šių mokslo krypčių sąryšį su šiuolaikinėmis –omikos (fenomikos, genomikos, transkriptomikos, metabolomikos, proteomikos) technologijomis.	Seminarai (debatai, savarankiškų užduočių / rašto darbo pristatymas ir aptarimas; grupiniai darbai, grupės diskusija).	Du tarpiniai atsiskaitymai (testai raštu su atviro ir uždaro tipo klausimais);
Gebės sisteminti mokslų žinias ir faktus apie žmogaus organizmo organizaciją (nuo geno iki požiūrio), individualius ypatumus, apie fizinę ir psichinę sveikatą.	Pratybos (užduočių aiškinimas, sprendimas ir aptarimas; atvejo analizė ir pristatymas, situacijų	Kaupiamasis balas už darbą seminaruose (rašto darbo vertinimas ir jo pristatymo seminare stebėjimas).
Gebės apibūdinti, susieti ir sisteminti senėjimo ir fizinio pajėgumo molekulinės biologijos		

tyrimo duomenis, susijusius su žmogaus fiziniu aktyvumu, judėjimu ir funkcinė veikla visuose amžiaus tarpsniuose; suvoks mokslinių tyrimų strategiją ir metodologiją bei gebės rinkti, kaupti, analizuoti ir tarpdalykiniu požiūriu interpretuoti tyrimų duomenis remiantis bioetikos principais.	modeliavimas, grupiniai darbai). Savarankiškas darbas (mokslinių publikacijų ir duomenų bazių analizė; rašto darbo rengimas).	
Gebės taikyti teorines žinias ir mokslinių tyrimų metodologijas praktikoje, diegti inovatyvias idėjas, tobulinti profesinę veiklą, dirbti savarankiškai ir atsakingai priimti sprendimus, gebės organizuoti ir planuoti mokslinę veiklą.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Sveiko senėjimo molekulinės biologijos ir fizinio pajėgumo genetikos mokslo kryptų principai, uždaviniai, raida, reikšmingi atradimai, pasiekimai ir projektai.	2						2	3	Debatų, plenarinė diskusija
2. Sveiko senėjimo molekulinės biologijos sudėtingumas, visuminės analizės samprata (fenomika, genomika, transkriptomika, metabolomika, proteomika ir šių lygmenų sąryšis). Žmogaus organizmo organizacijos lygmenys (nuo geno iki požymio).	2		3				5	7	Mokslinių publikacijų ir genominių duomenų bazių analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas. Debatų.
3. Žmogaus genomo valdymo mechanizmai, genų raiška ir reikšmė sveikatai, fiziniam išsivystymui, funkciniam pajėgumui, senėjimo procesui. Genotipo – fenotipo ryšys. DNR žymenys.	2		3				5	7	Mokslinių publikacijų ir genominių duomenų bazių analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas.
4. Visų amžiaus tarpsnių asmenų fizinio pajėgumo (aktyvumo, judėjimo ir funkcinės veiklos) vertinimas pasitelkiant molekulinės biologijos ir genetikos metodologiją.	2		3				5	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas. Debatų.
5. Pagrindiniai žmogaus vystymosi etapai, principai ir genetinė kontrolė. Genetinių ir aplinkos veiksnių įtaka organizmo formavimuisi ontogenezėje. Ląsteliniai ir molekuliniai - genetiniai organizmo senėjimo ypatumai.	2		3				5	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas. Debatų. Atvejo analizė.
6. Individualus organizmo atsakas į fizinį krūvį ir adaptaciją prie neįprastų sąlygų. Nervų, raumenų, kvėpavimo ir širdies-kraujagyslių sistemų molekulinė adaptacija prie fizinių krūvių. Metabolizmas ir metabolinę adaptaciją lemiantys genai.	2		3				5	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas. Debatų. Atvejo analizė.
7. Fizinio pajėgumo genomika, tyrimų strategijos ir metodologija. Genetinių veiksnių reikšmė sveikatai ir fiziniam pajėgumui. Biožymenys.	3		2				5	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas. Debatų.
8. Visų amžiaus grupių asmenų sveikatinimo problemų individualizuotas sprendimas remiantis moksliniais tyrimais. Ilgaamžiškumo samprata ir moksliniai tyrimai. Individualus organizmo atsakas	2		3				5	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potėmės pristatymas. Atvejo

gyvensenos veiksnių kontekste. Elgsenos genetika ir žmogaus psichosocialinė raida. Stresoriai ir psichologinė įtampa.								analizė.	
9. Fizinės sveikatos sutrikimai, sužalojimai ir traumos: požymiai, molekuliniai mechanizmai. Genetinių veiksnių reikšmė traumų ir patologijų atsiradimo rizikai. Genų terapija ir kiti molekulinės genetikos metodų panaudojimo gydymui būdai. Modelinių organizmų tyrimai.	2		2				4	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potemės pristatymas. Atvejo analizė.
10. Epigenetika: epigenetinių pokyčių mechanizmai. Žmogaus epigenomo įtaką sveikatai ir fiziniam pajėgumui.	2		2				4	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potemės pristatymas.
11. Genetiniai ir gyvensenos veiksniai lemiantys metabolizmą, energijos balansą ir kūno sudėtį. Genetinių tyrimų svarba antsvorio bei nutukimo prevencijoje. Mikrobiomo reikšmė fizinei ir psichinei sveikatai.	3		2				5	6	Mokslinių publikacijų analizė. Pasirinktos paskaitos potemės pristatymas.
12. Personalizuota medicina. Farmakogenomikos ir nutrigenomikos pagrindai. Vaistų ir papildų metabolizmas, genetinė kontrolė.	3		2				5	5	Pasirinktos paskaitos potemės pristatymas. Debatai.
								10	Pasiruošimas egzaminui, įsisavinant visų paskaitų, seminarų medžiagą, nurodytą literatūrą ir kitus šaltinius.
Iš viso	27		28				55	80	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Seminarų atsiskaitymas: rašto darbas (referatas) ir jo pristatymas.	50	Semestro metu paskirtu laiku	Semestro pradžioje iš dėstytojo pasiūlyto sąrašo studentas pasirenka vieną temą (paskaitos potėmę), kurią turi pristatyti seminare, parengdamas referatą raštu bei pristatymą žodžiu, pasitelkdamas vizualines priemones. Referato apimtis turi būti ne mažesnė nei 10 puslapių. Referatas (.doc, .docx, arba .pdf formatu) turi būti pateiktas dvi paros prieš pristatymą. Pristatymas turi būti pateiktas kartu su vaizdine medžiaga (pristatymo trukmė 30 min.). Seminarų atsiskaitymo metu (referatas ir jo pristatymas) galima maksimaliai surinkti 50 proc. galutinio įvertinimo (30 proc. už referatą ir 20 proc. už pranešimo pristatymą; atitinkamai: 5 balai – 3 už referatą ir 2 už pristatymą). <i>Referato vertinimas (maksimaliai 3 balai):</i> - Referato struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, kur pristatoma tema, atskleidžiamas klausimas ir problematika; tikslai; empirinė medžiaga; dėstymas su aiškiai pateikta empirine medžiaga, jos analizė ir interpretacija; apibendrinimas ir išvados), referatas yra tinkamos apimties (0,5 balo); - Referate pateikta analizė labai išsami, išvados pagrįstos, formuluojamos remiantis empirine medžiaga (2 balai); jei analizė atlikta, bet nėra išsami, išvados ne pagrįstos, skiriama 1 balas; už paviršutinišką analizę balai neskiriami. - Mokslinis stilius ir tyrimo kultūra – tinkamas darbas su šaltiniais ir citatomis; formuluotės ir stilius atitinka mokslinio darbo reikalavimus (0,5 balo); jei referatas parengtas nesilaikant citavimo taisyklių – balai neskiriami. - Įvertinimas nepateikęs referatą – 0 balų.

			<i>Pranešimo vertinimas (maksimaliai 2 balai):</i> • Pranešimo struktūra aiški ir logiška, pilnai atskleistas temos turinys, pateiktos visos reikiamos dalys (įvadas; pranešimo turinio pristatymas; išvados), naudojama tvarkinga vaizdinė medžiaga, pranešimas yra tinkamos trukmės (0,5 balo); • Analizė labai išsami, išvados pagrįstos, formuluojamos remiantis empirine medžiaga (1 balas), už paviršutinišką analizę balai neskiriami. • Mokslinis kalbėjimo stilius ir tyrimo kultūra (0,5 balo): pristatymo metu naudojamas tinkamas žodynas (terminologija), tinkamai pasirinkti ir interpretuojami šaltiniai; formuluotės ir stilius atitinka mokslinio pranešimo reikalavimus, nesilaikant reikalavimų – balai neskiriami. • Įvertinimas nepristačius pranešimo – 0 balų. Pateikties įvertinimo bendras balas apskaičiuojamas sudėjus visų vertinimo sričių balus.
Egzaminas (privalomas)	50	Sesija	Egzaminas yra privalomas. Egzamino metu galima surinkti iki 50 proc. galutinio įvertinimo, t.y. maksimaliai 5 balus dešimtbalėje vertinimo sistemoje. Egzaminą leidžiama laikyti tik atsiskaičius už seminarą (pateikus referatą ir pristačius pasirinktos paskaitos potemę). Testą sudaro 25 atvirojo ir uždarojo tipo klausimai (skirtingo sunkumo), kiekvienas klausimas vertinamas 2 taškais – iš viso galima surinkti 50 taškų, kas atitinka 5 balus (50 proc. galutinio įvertinimo), t.y. maksimalus galimas įvertinimas 5 balai (50 proc.). Vertinama taip: 5: Puikios žinios ir gebėjimai. Vertinimo lygmuo 45-50 surinktų balų (taškų). 4: Geros žinios ir gebėjimai, gali būti neesminių klaidų. Sintezės lygmuo. 35-44 surinktų balų (taškų). 3: Vidutinės žinios ir gebėjimai, yra klaidų. Analizės lygmuo. 25-34 surinktų balų (taškų). 2: Žinios ir gebėjimai nesiekia vidutinių, yra (esminių) klaidų. Žinių taikymo lygmuo. 15-24 surinktų balų (taškų). 1: Žinios ir gebėjimai dar tenkina minimalius reikalavimus. Daug klaidų. Žinių ir supratimo lygmuo. 5-14 surinktų balų (taškų). 0: Netenkinami minimalūs reikalavimai. 0-4 surinktų balų (taškų).

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Kasnauskienė J.	2014	Viso žmogaus geno analizės metodai. Mokomoji knyga.	1	Vilniaus universiteto leidykla
Kučinskas V.	2012	Genetikos ir genomikos pagrindai	1	Vilniaus universiteto leidykla
Suresh I.S. Rattan	2024	Healthy Ageing and Longevity		Book series Electronic ISSN 2199-9015; https://www.springer.com/series/13277

Papildoma literatūra				
Henning W.	2014	Molecular exercise physiology	1	Routledge
Barh D., Ahmetov I.	2019	Sports, Exercise, and Nutritional Genomics: Current Status and Future Directions.	1	e-book: https://www.elsevier.com/books/sports-exercise-and-nutritional-genomics/barh/978-0-12-816193-7
Giusti P.	2019	SECTION V Nutrigenetics, pharmacogenetics and metabolomics in sport and exercise.		DOI: 10.13140/RG.2.2.14497.15203
Posthumus M, Collins M.	2016	Genetics and Sports	1	Med Sport Sci. Basel, Karger (DOI: 10.1159/000445240)
Skurvydas A.	2020	Judesių mokslas. Vadovėlis: II dalis: Sportas, pratimai, mityba, sveikata.	1	Vitae Litera
Pagiatakis C., et al.	2021	Epigenetics of aging and disease: a brief overview		https://doi.org/10.1007/s40520-019-01430-0
Morris B.J., et al.	2019	Genetic and epigenetic regulation of human aging and longevity		https://doi.org/10.1016/j.bbadi.2018.08.039
Nicolas Musi N., Hornsby PJ	2021	Handbook of the Biology of Aging		DOI https://doi.org/10.1016/C2017-0-03906-X

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
VAIKŲ SVEIKATAI PALANKI APLINKA	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: asistentė dr. Rūta Maceinaitė-Žandarė Kiti: asistentė dr. Justina Račaitė, partnerystės prof. dr. Rita Sketerskienė,	Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Visuomenės sveikatos katedra, M. K. Čiurlionio g. 21, Vilnius.

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė / nuotolinė	Pavasario semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: VU įvairių studijų programų studentai (išskyrus VU MF Visuomenės sveikatos studijų programos studentus)	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	67	68

Dalyko (modulio) tikslas		
Suteikti žinių apie vaikų sveikatą, vaikų sveikatą lemiančius aplinkos veiksnius, vaikų ir paauglių sveikatos rodiklius, veiksnius, turinčius įtakos vaikų sveikatai ir jų gyvensenai, bei prioritetines vaikų sveikatos stiprinimo ir ligų prevencijos kryptis.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
1. Gebės paaiškinti vaikų augimo ir vystymosi dėsningumus, vaiko organizmo ir raidos išskirtinumą, jo svarbą formuojant vaikui saugią ir sveikatai palankią aplinką, svarbiausius vaikų aplinkos veiksnius.	Pranešimų pristatymas, situacijų analizė, darbas grupėse, atvira diskusija; savarankiškas darbas, informacijos paieška ir literatūros nagrinėjimas.	Pranešimo pristatymas, testas (kontrolinio darbo metu), darbas seminarų metu.
2. Gebės išvardinti vaikų ir paauglių sveikatą apibūdinančius rodiklius ir paaiškinti jų svarbą prioritetinių veiklų nustatyme.	Pranešimų pristatymas, situacijų analizė, darbas grupėse, atvira diskusija; savarankiškas darbas, informacijos paieška ir literatūros nagrinėjimas.	Pranešimo pristatymas, testas (kontrolinio darbo metu), darbas seminarų metu.
3. Gebės išvardinti aplinkos veiksnius darančius įtaką vaikų sveikatai ir sveikatos mokymo ir stiprinimo teorijas. Gebės paaiškinti visuomenės sveikatos specialisto vaidmenį ir indėlį stiprinant vaikų sveikatą, sprendžiant vaikų mitybos, fizinio aktyvumo ir kitus su vaikų gyvensena	Pranešimų pristatymas, situacijų analizė, darbas grupėse, atvira diskusija; savarankiškas darbas, informacijos paieška ir literatūros nagrinėjimas.	Pranešimo pristatymas, testas (kontrolinio darbo metu), darbas seminarų metu.

susijusius klausimus, bei įgalinant rinktis sveikatai palankų gyvenimo būdą, bei formuojant vaikui saugią ir sveikatai palankią aplinką.		
4. Gebės išvardinti PSO, ES, kitus tarptautinius ir nacionalinius teisės aktus, bei juose įtvirtintus prioritetus bei siekinius vaikų sveikatos klausimais.	Pranešimų pristatymas, situacijų analizė, darbas grupėse, atvira diskusija; savarankiškas darbas, informacijos paieška ir literatūros nagrinėjimas.	Pranešimo pristatymas, testas (kontrolinio darbo metu), darbas seminarų metu.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminariai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Įvairaus amžiaus vaikų sveikatos saugos klausimai istoriniu aspektu. Teisėkūra vaikų sveikatos saugos srityje. Strateginiai vaikų sveikatos dokumentai: tarptautiniai ir nacionaliniai	2						2	4	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
2. Vaikų sveikatą apibūdinantys rodikliai. Vaikų augimo ir vystymosi dėsningumai. Vaikų augimo ir brendimo, kaip sveikatos rodiklio, vertinimas.	2		4				6	4	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
3. Vaikų ugdymas. Ankstyvasis ugdymas, jo svarba vaiko raidai. Brandumas mokyklai. Sveikatos raštingumas. Vaikų sveikatos ugdymas	2		2				4	4	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
4. Vaikų sužalojimai ir prevencija.			4				4	4	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
5. Sveikatą stiprinanti mokykla. Aktyvi mokykla.			4				4	4	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
6. Vaikų sveikatos priežiūra Lietuvos nacionalinėje sveikatos sistemoje.			2				2	4	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
7. Vaikų ir paauglių gyvensena. Veiksniai, sąlygojantys sveikatai palankią gyvenseną. Vaikų ir paauglių gyvensenos stebėsena, nacionaliniai ir tarptautiniai vaikų gyvensenos tyrimai. Vaikų gyvensenos aktualijos.			22				22	22	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas
8. Aplinkos veiksniai ir jų įtaka vaikų sveikatai.			23				23	22	Mokslinės ir dalykinės literatūros studijos. Pasiruošimas pratyboms ir diskusijai, pranešimų rengimas

Iš viso	6	61	67	68
---------	---	----	----	----

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas auditorijoje seminarų metu	20 %	Semestro metu	2 balai: aktyviai dalyvauja diskusijose, atsako į klausimus, formuluoja problemas ir klausimus, teikia kritinių pastabų; 1 balas: dalyvauja diskusijose, atsako į užduodamus klausimus; 0 balų: beveik nedalyvauja diskusijoje arba praleido daugiau nei 1/3 seminarų.
Kontrolinis darbas (testas)	30 %	Semestro viduryje	30 klausimų testas. Vertinama 10 balų sistema, skaičiuojama procentinė teisingų atsakymų dalis. Maksimalus galimas kontrolinio darbo balas yra 10 balų. Gautas testo balas yra apvalinamas 0,5 balo tikslumu (pažymio reikšmė) pagal matematines apvalinimo taisykles: 10 (puikiai) – kai surenkama 9,5–10 balų; 9 (labai gerai) – 8,5–9,49 balo; 8 (gerai) – 7,5–8,49 balo; 7 (vidutiniškai) – 6,5–7,49 balo; 6 (patenkinamai) – 5,5–6,49 balo; 5 (silpnai) – 4,5–5,49 balo; 4, 3, 2, 1, 0 (neišlaikyta) – mažiau kaip 3,5 balo ar įvertinimas neįvyko – kai studentas į kontrolinį darbą atvyko, bet vertinimo procedūra buvo nutraukta: nesusijusiai laikė, nusirašinėjo ar leido nusirašyti ir kt.
Projekto rengimas ir pristatymas	50 %	Semestro pabaigoje	Projektas rengiamas pristatymo forma. Projekto tikslas – pateikti intervencijos skirtos Lietuvos vaikų sveikatos saugai ir sveikatai užtikrinti pasiūlymą. Vertinami šie pranešimo aspektai: <u>Pranešimo apimtis ir struktūra:</u> Pranešimo apimtis – 20 - 25 skaidrės. Pranešimo struktūra aiški, logiška: keliama aktuali Lietuvos vaikų sveikatos problema (pateikiama trumpa situacijos analizė pagrindžiant mokslinių tyrimų rezultatais bei statistiniais duomenimis), siūloma problemos sprendimo strategija ir veiksmai, kitų šalių patirtis (jei tokia yra), išvados, pasiūlymai bei naudota mokslinė literatūra (2 balai); jei nepateikiamos kai kurios pranešimo dalys, skiriamas 1 balas, nesilaikant apimtys ir struktūros reikalavimų, balai neskiriami. <u>Analizė ir išvados, pasiūlymai:</u> analizė labai išsami, išvados ir pasiūlymai pagrįsti, formuluojami remiantis moksliniais tyrimais ir statistiniais duomenimis (2 balai); jei analizė atlikta, bet nėra išsami, išvados, pasiūlymai ne visada pagrįsti, skiriamas 1 balas, už paviršutinišką analizę balai neskiriami. <u>Techninis įforminimas ir literatūros šaltiniai:</u> pristatymas tvarkingai techniškai įformintas (pateikta titulinė skaidrė, turinys, naudojamas vienodas šriftas visame pristatyme). Pateikiamos nuorodos į konkrečius šaltinius. Korektiškas literatūros sąrašas. Šaltiniai: moksliniai Lietuvos arba užsienio autorių straipsniai, vadovėliai, mokomosios knygos, Lietuvos ir užsienio teisės aktai, oficialūs mokslo ir valdymo institucijų tinklapiai. Informacija pateikiama nuosekliai, aiškiai, struktūruotai, naudojama taisyklinga kalba (1 balas); nesilaikant dalies minėtų reikalavimų skiriama 0,5 balo; nesilaikant didžiosios dalies minėtų reikalavimų balai neskiriami.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Philip J. Landrigan and Ruth A. Etzel	2024	Textbook of Children's Environmental Health (2nd edn)		OXFORD UNIVERSITY PRESS
R. Stukas, G. Šurkienė, V. Dobrovolskij	2012	Gyvensena ir visuomenės sveikata		Vilniaus universiteto leidykla
Howard Frumkin, Robert J. Geller, I. Leslie Rubin	2006	Safe and Healthy School Environments		OXFORD UNIVERSITY PRESS
Papildoma literatūra				
Theodore Tulchinsky and Elena Varavikova	2015	The new public health. Third edition		Elsevier, Academic Press, San Diego
Delan Devakumar, Jennifer Hall, Zeshan Qureshi, Joy Lawn (ed.)	2018	Oxford Textbook of Global Health of Women, Newborns, Children, and Adolescents		OXFORD UNIVERSITY PRESS

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Medicinos fakultetas, tel. 2398700, faks. 2398705, M.K.Čiurlionio g. 21, LT-03101 Vilnius, el. p.: mf@mf.vu.lt
Dokumento pavadinimas (antraštė)	TARYBOS NUTARIMAS DĖL INDIVIDUALIŲJŲ - BENDRŲJŲ UNIVERSITETINIŲ STUDIJŲ DALYKŲ APRAŠŲ TVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-10-01 Nr. (1.13 E) 150000-TPN-62
Adresatas	–
Dokumentą pasirašė	Profesorius Eugenijus Lesinskas
Veiksmo atlikimo data ir laikas	2025-10-01 09:07:17
Registratorius	Profesorius Eugenijus Lesinskas
Veiksmo atlikimo data ir laikas	2025-10-01 09:07:17
Dokumento nuorašo atspausdinimo data ir jį atspausdinęs darbuotojas	2025-10-01 atspausdino Komunikacijos koordinatorė Indrė Mažeikienė

Nuorašas tikras
Vilniaus universitetas
2025-10-01